

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים :	חברי הכנסת	יוראי להב הרצנו
		אלון טל
		יסמין פרידמן
		מוסי רז
		נירה שפק
		משה טור פז
		ענבר בזק
		סימון דוידסון
		נעמה לזימי
		מיכל רוזין
		מופיד מרעי
		מאזן גנאים
		רם בן ברק
		מירב בן ארי
		מאי גולן
		רם שפע
		טטיאנה מזרסקי
		אלי אבידר
		אימאן ח'טיב יאסין

מצטרפים :	חברי הכנסת	ולדימיר בליאק
		עלי סלאלחה
		עופר כסיף
		בועז טופורובסקי
		רון כץ

3853/24/פ

הצעת חוק האקלים, התשפ"ב-2022

פרק א': מטרה וקביעת יעדים

1. מטרת החוק
- חוק זה מטרתו לחזק את החוסן האקלימי של מדינת ישראל ואת מחויבויותיה להפחתת פליטות גזי החממה ולטיפול בנזקי האקלים והכל לשם הגנה על חיי אדם, בריאותם ורווחתם, על החברה וכלכלתה, לקידום צדק אקלימי ולשם הגנה על הסביבה, לרבות משאבי הטבע, מערכת האקלים, המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי, למען הציבור ולמען הדורות הבאים.
2. הגדרות
- בחוק זה –
- "אנרגיה מתחדשת" – אנרגיה המופקת מתהליכים טבעיים חוזרים ונשנים או מחומרים טבעיים שאינם מתכלים, שהשימוש בהם להפקת האנרגיה אינו גורע מהיכולת להשתמש בהם באופן מתמשך בעתיד;

"גזי חממה" – חומר או תערובת של חומרים, המנויים בתוספת הראשונה, שבמצב צבירה גזי ובעת הימצאותם באוויר, סופגים קרינה תת אדומה הנפלטת מפני כדור הארץ ומשפיעה על שינויי האקלים; השר רשאי להוסיף, בצו, חומרים לתוספת הראשונה;

"הסכם פריז" – ההסכם הבינלאומי להגנה על האקלים שפורסם על ידי האומות המאוחדות בפריז בתאריך ה-12.12.2015 ונחתם בתאריך ה-22.4.2016, לרבות הנספחים להסכם האמור ותיקונים שנערכו בו, ככל שמדינת ישראל הצטרפה לתיקונים אלה;

"כמות הפליטות השנתית" – כמות גזי החממה הנפלטת בישראל מכלל מקורות הפליטה המחושבת בהתאם להנחיות הפאנל הבין-ממשלתי לשינוי אקלים של ארגון האומות המאוחדות (IPCC - The Intergovernmental Panel on Climate Change);

"קו בסיס" – כמות הפליטות השנתית שנמדדה בשנת הבסיס 2015;

"השר" – השר להגנת הסביבה;

קביעת יעדים 3. (א) הממשלה תפעל להפחתת כמות הפליטות השנתית לפי היעדים המנויים להלן:

(1) עד שנת 2030 –

(א) צריכת החשמל תצומצם לכל הפחות בשיעור של 17% ביחס לצריכת החשמל הצפויה בשנת 2030, לפי תרחיש עסקים כרגיל;

(ב) שיעור הנסועה הפרטית יצומצם לכל הפחות בשיעור של 20%, ביחס לנסועה הצפויה בשנת 2030 לפי תרחיש עסקים כרגיל;

(ג) ייצור החשמל מאנרגיה מתחדשת יעמוד על שיעור של 50% לפחות מסך כל צריכת החשמל בשנת 2030;

(ד) הפחתת כמות הפליטות השנתית, לכל הפחות בשיעור של 45% ביחס לקו הבסיס.

(2) בשנת 2050 ואילך – כלכלה מאופסת פחמן, הפועלת על בסיס אנרגיה נקיה, אמינה ובטוחה לאדם ולסביבה.

(ב) בתוך תשעה חודשים ממועד כניסתו לתוקף של חוק זה, תקבע הממשלה לפי הצעת השר יעדים להפחתת כמות הפליטות השנתית על מנת לעמוד ביעד הקבוע בסעיף קטן (א)(2) וכמפורט להלן:

(1) יעדי ביניים חמש שנתיים, משנת 2035 ואילך, להפחתת כמות הפליטות השנתית

(2) יעדים לשם עמידה בהתחייבויות הנוגעות להפחתת פליטות גזי החממה במסגרת התחייבותה של מדינת ישראל לאמנת ה- UNFCCC, לרבות הפרוטוקולים של האמנה וההסכמים שנעשו מכוחה ובהם הסכם פריז.

(ג) הממשלה רשאית לקבוע, לפי הצעת השר, יעדים נוספים על היעדים הקבועים בסעיף קטן (א)(1), הן באמצעות קביעת שיעורים גבוהים יותר מהקבוע באותו סעיף קטן להפחתת כמות הפליטות השנתית והן באמצעות קביעת יעדים לעניין תחומים נוספים המשפיעים על כמות הפליטות השנתית.

(ד) היעדים שיקבעו לפי סעיף זה יכללו בדיווחים של מדינת ישראל לארגון האומות המאוחדות בנושאים הנוגעים לפליטות גזי חממה ולהיערכות ישראל למשבר האקלים.

(ה) בקביעת היעדים כאמור בסעיף זה תשקול הממשלה בין השאר את אלה:

(1) נתונים, מדדים ומגמות מקובלות בעולם;

(2) התחייבויות בין-לאומיות של הממשלה בעניינים אלה;

(2) התפתחות הידע המדעי והטכנולוגי;

(3) המלצות והנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים בעניינים אלה, ובפרט המלצות הפאנל הבינלאומי לשינוי האקלים IPCC;

(4) חקיקה ונוהג קיימים בקרב המדינות המפותחות בעולם;

(5) העצמאות האנרגטית של ישראל.

(ו) לעניין סעיף זה -

"כלכלה מאופסת פחמן" – התנהלות כלכלית שבה כמות הפליטות השנתית אינה מובילה לעלייה של גזי חממה באטמוספירה;

"תרחיש עסקים כרגיל" – תרחיש המשקף את היקף צריכת החשמל ואת היקף הנסועה הפרטית הצפויה בשנת 2030 על פי המגמות כפי שהיו נכון לשנת 2015.

התייעצות ושיתוף 4. (א) הצעת השר לקביעת יעדים כאמור בסעיף 3 תיעשה לאחר התייעצות עם ועדת המומחים והמועצה הלאומית לאקלים, כהגדרתן בחוק זה. ציבור

(ב) לפחות שלושה חודשים טרם אישור היעדים כאמור בסעיף 3 על ידי הממשלה, תפרסם הממשלה את טיוטת היעדים, את דברי ההסבר ליעדים המוצעים ואת הנתונים ששימשו את הממשלה להכנתם לעיון הציבור, באמצעים אלקטרוניים; בפרסום כאמור תיכלל אפשרות להגשת הערות בכתב למשך שישים יום לכל הפחות.

פרסום 5. היעדים שיקבעו על ידי הממשלה יפורסמו ברשומות.

פרק ב': אמצעים ממשלתיים להפחתת פליטות גזי חממה

סימן א': תכנית לאומית להפחתת פליטות גזי חממה

תכנית משרדית רב 6. (א) כל משרד ממשלתי, יגיש לשר הצעה ליעדי עבודה ולתוכנית עבודה משרדית רב שנתית לעניין הפחתת פליטות גזי חממה לשם עמידה ביעד הקבוע בסעיף 3(א)(1) בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה ותכנית עבודה כאמור לשם עמידה ביעד הקבוע בסעיף 3(א)(2) בתוך שישה חודשים מקביעת היעדים כאמור בסעיף 3(ב); לעניין פרק זה, "משרד ממשלתי" – כל משרד ממשלתי שהשר קבע שפעילותו משפיעה על כמות הפליטות השנתית.

(ב) בהכנת הצעת תכנית העבודה המשרדית להפחתת פליטות כאמור בסעיף קטן (א), יתייחס כל משרד ממשלתי בין השאר לאלה:

(1) האמצעים החיוניים שהמשרד הממשלתי מעריך שעליו לנקוט להשגת יעדי הפחתת הפליטות שנקבעו לפי סעיף 3(א);

(2) שימוש בשיטות ובטכנולוגיות שיביאו להפחתה המרבית בפליטות גזי חממה, תוך מזעור פגיעות סביבתיות אחרות;

(3) הערכה לתוספת התקציבית של המשרד, הנדרשת לביצוע תכנית העבודה המשרדית;

(4) הנחיות השר למשרד הממשלתי, שיינתנו לאחר התייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים, בדבר הכנת תכנית המשרד הממשלתי והתאמתה לתוכניות המשרדיות של שאר המשרדים הממשלתיים;

(5) מטרותיו של חוק זה והנושאים המפורטים בסעיף 7(ב)(1) עד (3) בו.

קביעת תכנית 7. (א) על בסיס תכניות העבודה המשרדיות שהוצעו לפי סעיף 6, ולאחר התייעצות עם וועדת המומחים ועם השר של כל משרד ממשלתי, יגבש השר הצעה לתוכנית עבודה לאומית רב שנתית לעניין הפחתת פליטות גזי חממה (להלן – התוכנית הלאומית להפחתת פליטות), שתכלול פעולות לביצוע בכל שנה לשם עמידה ביעדים להפחתת פליטות גזי החממה שנקבעו לפי סעיף 3; התוכנית תועבר לדיון במועצה הלאומית לאקלים, ולאחר אישורה במועצה תועבר לאישור הממשלה במועדים המפורטים להלן:

(1) לעניין תכנית לעמידה ביעד הקבוע בסעיף 3(א)(1) – בתוך שנה מיום תחילתו של חוק זה ;

(2) לעניין תכנית לעמידה ביעד הקבוע בסעיף 3(א)(2) – בתוך שנה מקביעת היעדים כאמור בסעיף 3(ב).

(ב) בקביעת תכנית העבודה הלאומית להפחתת פליטות כאמור בסעיף קטן (א), יתייחס השר בין השאר לאלה :

(1) האמצעים החיוניים שהממשלה מעריכה שיהיה עליה לנקוט להשגת יעדי הפחתת הפליטות שנקבעו לפי סעיף 3(א) ;

(2) מידת התאמתם של העקרונות והפעולות המפורטות בתוכנית להתחייבויות הבינלאומיות של ישראל בעניינים אלה ;

(3) שימוש בשיטות ובטכנולוגיות שיביאו להפחתה המרבית בפליטות גזי חממה, תוך מזעור פגיעות סביבתיות אחרות ;

(4) תחומי האחריות והפעילות של כל משרד ממשלתי שהשר קבע שפעילותו חיונית להשגת היעדים של תכנית העבודה וזאת בהתאם לתוכנית המשרדית שהוגשה לפי סעיף 6 ;

(5) פעולות חיוניות שעל כלל משרדי הממשלה לנקוט, ושיקולים שעליהם לשקול בעת הפעלת סמכותם, לרבות בקביעת אסדרה, מתן רישיונות, פרסום מכרזים והתקשרויות, על מנת להתאים את פעילות המשרד ליעדים הקבועים בסעיף 3(א) ;

(6) נושאים משותפים הנמצאים תחת האחריות והסמכות של מספר משרדים ממשלתיים, רשויות או גופים ציבוריים אחרים ;

(7) הערכה לתוספת התקציבית הנדרשת לביצוע תכנית העבודה הלאומית.

(ג) בקביעת תכנית העבודה כאמור בסעיף זה, רשאי השר לקבוע יעדי עבודה להפחתת פליטות גזי חממה לכל משרד ממשלתי, או לכל תחום הנמצא באחריות אותו המשרד, המחמירים על יעדי העבודה שהוצעו בתוכנית המשרדית לעניין הפחתת פליטות גזי חממה שהוגשה לשר לפי סעיף 6.

(א) בכל מחלוקת של השר עם משרד ממשלתי באשר לפעולות שדרש ממנו השר לבצע לשם מימוש התכנית הלאומית שאושרה כאמור בסעיף זה, יובא העניין להכרעת המועצה הלאומית לאקלים, שתבחן את הדברים בהתייעצות עם ועדת המומחים, בהתאם לשיקולים המנויים בסעיפים 6 ו-7 ולעמידה ביעדים הקבועים לפי חוק זה.

8. יישום התכנית הלאומית הרב שנתית

(ב) (1) באחד ביולי בכל שנה, ידווח נציג כל משרד ממשלתי במועצה הלאומית לאקלים למועצה על הפעולות שנקבעו בתוכנית העבודה לאותה שנה במשרד הממשלתי המיוצג על ידו, על הפעולות שבוצעו בפועל ועל מידת השפעתן על השגת היעדים שנקבעו לפי סעיף 3; המועצה הלאומית לאקלים תגיש לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בכל שנה את דיווחי נציגי משרדי הממשלה כאמור בסעיף קטן זה;

(2) לבקשת השר, רשאית ועדת הפנים והגנת הסביבה להאריך את המועד לדיווח על יישום התוכנית הלאומית כאמור בפסקה (1).

9. השר יעדכן את התוכנית הלאומית ויביאה לאישור הממשלה לפחות אחת לחמש שנים או בהתקיים אחד מאלה:
שנתית
הלאומית הרב
עדכון התכנית

(1) השר, בהתייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים ועם ועדת המומחים ראה צורך בעדכון התוכנית, בשים לב בין היתר לשיקולים המנויים בסעיף 3(ה);

(2) קיים צורך לעדכן את התוכנית בעקבות עדכונם של היעדים שנקבעו לפי סעיף 3(ב) או (ג);

(3) לפי דרישתה של המועצה הלאומית לאקלים.

10. (א) לא יאוחר מאחד ביולי בכל שנה יציג השר בפני הממשלה, לאחר התייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים, את התקציב הנדרש לצורך מימוש התוכנית הלאומית בשנת התקציב הבאה.

(ב) כחלק מאישור תקציב המדינה, לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹, תקבע הממשלה את התקציב השנתי לשם מימוש התוכנית באותה שנת תקציב, בשים לב, בין היתר, למידע שהוצג בפניה על ידי השר לפי סעיף קטן (א) ולעמדתם של המשרדים הנוגעים בדבר.

סימן ב': אמצעים נוספים להפחתת פליטות גזי חממה

¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

תמחור פחמן 11. (א) השר להגנת הסביבה ושר האוצר, לאחר התייעצות עם בנק ישראל, שר הכלכלה והתעשייה והשר לשוויון חברתי, יבחנו את הצורך בתיקון צו הבלו על דלק (הטלת בלו), התשס"ד–2004 ואת צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין, התשע"ז–2017 לשם הפנמת העלויות החיצוניות הסביבתיות של פליטת פחמן כתוצאה משריפת דלקים; בבחינה כאמור יבחנו השרים גם קביעת אמצעים ובניית מנגנון לייעוד התגמולים שיתקבלו ממהלך זה לשם עמידה ביעדים להפחתת פליטות גזי החממה לפי חוק זה ולשם צמצום הפגיעה בשכבות מוחלשות.

(ב) השרים כאמור בסעיף קטן (א) יגישו בתוך שנים עשר חודשים מיום תחילתו של חוק זה את המלצותיהם לראש הממשלה.

12. (א) הממשלה, וכל אחד משריה, יבחנו לעניין כל אסדרה המקודמת ביוזמתם או המובאת לאישורם, אשר כרוכה בה, במישרין או בעקיפין, השפעה על כמות הפליטות השנתית, את השפעתה של אותה אסדרה על התוכניות הלאומיות ועל השגת היעדים לפי חוק זה; לעניין זה "אסדרה" – קביעת חיקוק, לרבות אישור תכנית כהגדרתה בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965, מתן רישיונות או זיכיונות לפעולה, קביעת הוראות מינהל וכן קבלת החלטות ממשלה.

(ב) אושרה אסדרה כאמור, יפורסמו השיקולים שעמדו בבסיס האישור האמור לעיון הציבור.

(ג) הנחיות לעניין בחינה כאמור בסעיף קטן (א), לרבות לעניין סוג האסדרה הטעונה בחינה, אופן בחינת השפעת אסדרה על כמות הפליטות השנתית ואופן בחינת העמידה ביעדים שנקבעו, ייקבעו בידי צוות של המועצה הלאומית לאקלים שזה הרכבו –

(1) נציג המשרד להגנת הסביבה במועצה והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג משרד האנרגיה במועצה;

(3) נציג משרד האוצר במועצה;

(4) נציג משרד התחבורה במועצה;

(5) נציג משרד הכלכלה והתעשייה במועצה;

(6) נציג מינהל תכנון במועצה.

פרק ג': תכנית לאומית להיערכות למשבר האקלים

13. בפרק זה –

(1) "איום הייחוס האקלימי" – אירוע אקלים אפשרי שקבע השר, לפי הוראות סעיף 29, אשר יש בו כדי לפגוע בצורה משמעותית בשלום הציבור ובטחונו ברכוש או בסביבה או להוביל למצב חירום בכל שטח המדינה או בחלק ממנה.

(2) "תרחיש יחוס אקלימי מצרפי" – מיתאר אפשרי של צירוף מצבים המהווים איום ייחוס אקלימי, העלולים לפגוע בצורה משמעותית או לשבש את תפקודו של כלל המשק, כפי שקבע השר להגנת הסביבה בהתאם להוראות סעיף 30.

14. תרחיש ייחוס אקלימי משרדי וקביעת יעדים להיערכות

(א) משרד ממשלתי שקבע השר שפעילותו נדרשת לשם התמודדות עם איום ייחוס אקלימי או עם תרחיש ייחוס אקלימי מצרפי, יגיש לשר תרחיש ייחוס אקלימי משרדי בתוך שישה חודשים מפרסום תרחיש הייחוס האקלימי המצרפי; לעניין זה, "תרחיש ייחוס אקלימי משרדי" – מיתאר אפשרי של מצבים, הנגזרים מאיום הייחוס האקלימי או מתרחיש הייחוס האקלימי המצרפי, העלולים לשבש את תפקודו של המשק החיוני בתחומים עליהם מופקד משרד ממשלתי לרבות יחידות הסמך שלו.

(ב) השר רשאי להורות למספר משרדים להגיש תרחיש ייחוס אקלימי רב-משרדי, אם הדבר נדרש מבחינת אופיו של תרחיש הייחוס ואופן הטיפול בו.

(ג) השרים בכל משרד ממשלתי כאמור בסעיף קטן (א) או (ב) יגישו לשר אחת לשנה החל ממועד הגשת תרחישי הייחוס האקלימיים המשרדיים הראשוניים עדכון בנוגע לתרחיש הייחוס האקלימי המשרדי שהוגש על ידם.

(ד) שר של כל משרד ממשלתי כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), יקבע, לאחר התייעצות עם השר, יעדים להפחתת הנזק העלול להיגרם מהאירועים הצפויים לפי תרחיש הייחוס האקלימי המשרדי שהגיש וכן יקבע תכניות להיערכות המשרד ליישום היעדים האמורים.

15. תכנית לאומית רב שנתית לעניין היערכות למשבר האקלים

(א) בתוך תשעה חודשים מיום הגשתם של כל תרחישי הייחוס המשרדיים, יכין השר לאחר התייעצות עם השרים בכל משרד ממשלתי כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), עם המועצה הלאומית ועם ועדת המומחים, תכנית עבודה לאומית רב שנתית לעניין היערכות להתמודדות עם כלל תרחישי הייחוס המשרדיים ויאשרה בממשלה (להלן: התוכנית הלאומית להיערכות);

(ב) התוכנית הלאומית להיערכות תכלול פעולות שנתיות לביצוע ובין היתר את אלה:

(1) האמצעים החיוניים שכל משרד ממשלתי מעריך שעליו לנקוט על מנת להתמודד עם תרחישי הייחוס המשרדיים שנקבעו לפי סעיף 14;

(2) הוראות שאושרו על ידי שר הפנים, לפעולות חיוניות שעל כל רשות מקומית לנקוט על מנת להתמודד עם תרחישי הייחוס שנקבעו לפי סעיף 14 ;

(3) פעולות חיוניות שעל כל משרד ממשלתי לנקוט, ושיקולים שעליהם לשקול בעת הפעלת סמכותם, לרבות במתן רישיונות ובפרסום מכרזים והתקשרויות, על מנת להתאים את פעילות המשרד להתמודדות עם תרחישי הייחוס שנקבעו לפי סעיף 14 ;

(4) הערכה לתוספת התקציבית הנדרשת לביצוע התכנית הלאומית להיערכות.

(ג) באחד ביולי בכל שנה, ידווח נציג כל משרד ממשלתי במועצה הלאומית לאקלים למועצה על הפעולות שנקבעו בתוכנית העבודה לאותה שנה במשרד הממשלתי המיוצג על ידו, על הפעולות שבוצעו בפועל ועל מידת השפעתן על השגת היעדים שנקבעו לפי סעיף 14(ד); המועצה הלאומית לאקלים תגיש לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בכל שנה את דיווחי נציגי משרדי הממשלה כאמור בסעיף קטן זה.

(ד) השר יעדכן את התוכנית הלאומית להיערכות ויביאה לאישור הממשלה לפחות אחת לחמש שנים או בהתקיים אחד מאלה :

(1) השר, בהתייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים ועם ועדת המומחים ראה צורך בעדכון התוכנית או בעדכון היעדים שנקבעו בה או נקבעו לפי סעיף 14(ד);

(2) התפתחות הידע המדעי והטכנולוגי;

(3) התרחשות אירוע הדורש עדכון התכנית כפי שהוגדר בתרחישי ייחוס האקלים המצרפי והמשרדי ;

(4) שינוי הסיכון להתרחשות אירוע שהוגדר בתרחישי ייחוס האקלים המצרפי והמשרדי ;

(5) לפי דרישתה של המועצה הלאומית לאקלים.

(ה) בכל מחלוקת של השר עם משרד ממשלתי באשר לפעולות שדרש ממנו השר לבצע לשם מימוש התכנית הלאומית להיערכות שאושרה כאמור בסעיף זה, יובא העניין להכרעת המועצה הלאומית לאקלים, שתבחן את הדברים בהתייעצות עם ועדת המומחים, בהתאם לשיקולים המנויים בסעיף קטן (ד) ולעמידה ביעדים הקבועים לפי חוק זה.

תקציב התוכנית 16. (א) לא יאוחר מאחד ביולי בכל שנה, לאחר התייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים, יציג השר בפני הממשלה את התקציב הנדרש לצורך מימוש התוכנית בשנת התקציב הבאה, וכן הערכה כלכלית של הנזקים הצפויים כתוצאה מאי נקיטת האמצעים שבתכנית.

(ב) כחלק מאישור תקציב המדינה, לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 תקבע הממשלה את התקציב השנתי לשם מימוש התוכנית באותה שנת תקציב, בין היתר, בשים לב למידע שהוצג בפניה על ידי השר לפי סעיף קטן (א) לעמדת המועצה הלאומית לאקלים ולעמדת המשרדים הנוגעים בדבר.

פרק ד': הקמת גופים להתמודדות עם משבר האקלים

סימן א': המועצה הלאומית לאקלים

17. המועצה הלאומית לאקלים (א) בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה, ימנה ראש הממשלה, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה, מועצה לאומית לאקלים (בחוק זה המועצה הלאומית לאקלים), שזה הרכבה:

(1) המנהל הכללי של משרד רה"מ, והוא יהיה יושב הראש;

(2) המנהל הכללי של משרד להגנת הסביבה;

(3) עובד משרד התחבורה, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד התחבורה;

(4) עובד משרד הכלכלה, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד הכלכלה;

(5) עובד משרד הבריאות, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד הבריאות;

(6) עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר לפי הצעת המנהל הכללי של משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

(7) עובד משרד הבינוי והשיכון, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד הבינוי והשיכון;

(8) עובד משרד האנרגיה, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד האנרגיה;

(9) עובד משרד החוץ, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד החוץ;

(10) עובד משרד האוצר, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד האוצר;

(11) עובד משרד הפנים, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד הפנים;

(12) עובד משרד העבודה והרווחה, לפי הצעת המנהל הכללי של משרד העבודה והרווחה;

(13) עובד משרד החינוך לפי הצעת המנהל הכללי של משרד החינוך;

(14) מנהל מינהל התכנון במשרד הפנים או נציגו;

(15) מנהל רשות החירום הלאומית במשרד הביטחון או נציגו;

(16) יושב ראש רשות החשמל או נציגו;

(17) המנהל הכללי של מרכז השלטון המקומי או נציגו;

(18) המנהל הכללי של מרכז המועצות האזוריות או נציגו;

(19) נציג ההתאחדות התעשיינים בישראל;

(20) שני נציגי ארגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה; לענין זה "הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה" – הגופים המפורטים בתוספת לחוק ייצוג גופים ציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה (תיקוני חקיקה), התשס"ג–2002²;

(21) נציג הדור הצעיר, לפי הצעת התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל;

(22) נציג הדור הצעיר, לפי הצעת מועצת התלמידים והנוער הארצית.

(ב) לא ימונה למועצה הלאומית לאקלים מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר המועצה הלאומית לאקלים, או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה משמעתית בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.

18. סדרי עבודת המועצה הלאומית (א) יושב ראש המועצה הלאומית לאקלים יכנס את הוועדה ויקבע את סדר יומה.

(ב) המניין החוקי בישיבות המועצה הלאומית לאקלים הוא שליש חבריה ובהם יושב הראש.

(ג) המועצה הלאומית לאקלים רשאית למנות, מבין חבריה, ועדות משנה קבועות לעניין מסוים, ולאצול להן מתפקידיה ומסמכויותיה; ועדת משנה תדווח למועצה הלאומית לאקלים על החלטותיה, סמוך לאחר קבלתן.

² ס"ח התשס"ג, עמ' 118

(ד) המועצה הלאומית לאקלים תקבע לעצמה את סדרי עבודתה ודיוניה, ככל שלא נקבעו בחוק זה ובלבד שמליאת המועצה תתכנס לפחות ארבע פעמים בשנה קלנדרית, נוסף על ישיבות של ועדות המשנה שהוקמו בהתאם לסעיף קטן (ג).

(ה) בישיבות המועצה הלאומית לאקלים, לרבות בישיבות ועדות המשנה, ינוהל רישום שישקף את מהלך הדיון ויסכם את עיקריו; רישום כאמור יפורסם בתוך ארבעה-עשר ימים ממועד הישיבה שלגביה נערך, באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה, ויהיה פתוח לעיון הציבור; סדר היום וחומרי רקע לישיבות יפורסמו לציבור מראש באתר האינטרנט, ככל שאין מניעה לפרסום.

תפקידי המועצה הלאומית יהיו אלה: (א) 19. תפקידי המועצה הלאומית

(1) לייעץ לשר ולממשלה, לאחר התייעצות עם ועדת המומחים, בדבר קביעת יעדים להפחתת כמות הפליטות השנתית ויעדים להיערכות עם תרחישי הייחוס האקלימיים, בדבר התכניות הנדרשות לעמידה ביעדים לפי חוק זה והתקציב הנדרש ליישומן;

(2) לפרסם בשיתוף המשרד להגנת הסביבה הנחיות להכנת התכנית הלאומית הרב שנתית ולהכנת התכניות המשרדיות לעניין הפחתת פליטות גזי חממה ולעניין היערכות לתרחישי הייחוס האקלימיים, ולעקוב אחר יישומן של התכניות האמורות;

(3) לקבוע הנחיות בדבר בחינת השפעת אסדרה על כמות הפליטות השנתית כאמור בסעיף 12;

(4) לתת חוות דעת לגבי כל מדיניות או רגולציה שתאושר החל מתחילתו של חוק זה הנוגעת במישרין או בעקיפין ליישומן ולייעץ לשר בדבר השלכות אישורה על עמידה במטרותיו.

מנגנון קבלת החלטות 20. בעת קבלת החלטות במועצה הלאומית בנושאים שבסמכותה, בהתאם למפורט בסעיף 19, יהיה לנציג המשרד להגנת הסביבה, משרד האנרגיה, משרד התחבורה ומשרד החקלאות, קול כפול.

סימן ב': ממונה אקלים משרדי

ממונה אקלים משרדי 21. (א) המנהל הכללי של כל משרד ממשלתי ימנה במשרדו ממונה אקלים משרדי.

(ב) תפקידיו של ממונה האקלים המשרדי יהיו בין היתר:

(1) לרכז את הכנת התכנית המשרדית להפחתת פליטות גזי חממה לפי סעיף 6 לחוק;

(2) לרכז את המוכנות וההיערכות המשרדית, לרבות גיבוש תרחישי הייחוס לפי סעיף 14 לחוק, ותכנית לביצוע הפעולות המשרדיות הנגזרות מתכנית ההיערכות הלאומית לפי סעיף 15 לחוק;

(3) לייעץ לשר ולמנהל הכללי של המשרד הממשלתי בו הוא פועל לעניין צעדים נדרשים בתחום האקלים, לרבות עדכון תכניות ותרחישים, השלמת פערי מידע או החלטה על פעולות משלימות נדרשות;

(4) לדווח לשר ולמועצה הלאומית לאקלים על ביצוע התכניות המשרדיות לפי חוק זה;

(5) לקיים הדרכה שנתית לכלל עובדי המשרד על שינוי אקלים וממשקי האקלים עם תחומי האחריות של המשרד;

(6) להמליץ על פעולות הפחתה במסגרת פעילותו של המשרד, לרבות לעניין התקשרות עם ספקים, נהלים פנימיים, מכרזים ועוד;

(7) להעמיד מידע זמין לציבור על התכניות, הפעולות והנתונים האקלימיים שתחת סמכות המשרד.

(ג) לעניין סעיף זה – "השר" – השר הממונה על המשרד הממשלתי בו פועל ממונה האקלים המשרדי.

סימן ג': ועדת המומחים

22. (א) השר יקים, בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה, ועדת מומחים מקצועית לטיפול במשבר האקלים (להלן – ועדת המומחים), וזה הרכבה –

(1) 4 נציגים בעלי מומחיות אקדמית מתאימה בתחומים של מדעי הסביבה, או מדעי האטמוספירה שימנה השר מתוך רשימת מועמדים אחת שתכלול את המועמדים שנמצאו למתאימים לכך ברוב קולות על ידי הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה;

(2) 4 מומחים מתחומי הכלכלה, הרפואה, המינהל, הגיאוגרפיה, העבודה הסוציאלית, מדעי החברה ומדעי חקר בעלי חיים שימונו על ידי השר;

(3) מנהל המכון לחקר ימים ואגמים לישראל;

(4) מנהל מינהל המחקר למדעי האדמה והים או נציגו;

(5) מנהל המכון הגיאופיסי לישראל או נציגו;

(6) מנהל תשתית נפט ואנרגיה או נציגו;

(7) מנהל המכון המטאורולוגי או נציגו;

(8) ראש רשות חירום לאומית או נציגו;

(9) נציג רשות הטבע והגנים;

(10) נציג הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה שהוא בעל מומחיות בתחום המדע והאקלים, שימונה מתוך רשימת מועמדים שיגישו לשר גופים אלה; השר יאשר את המינוי בתוך שלושה חודשים מיום התחילה; לא אישר השר את המינוי בפרק הזמן האמור, ישמש כנציג המועמד הראשון ברשימה שהוגשה.

(ב) השר ימנה את הנציגים כאמור בפסקאות (1) ו-(2) לסעיף קטן (א), בתוך שלושה חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ג) השר, לאחר התייעצות עם מומחים בתחום, ימנה אחד מהנציגים שמונו לפי סעיף קטן (א)(1) שאינו עובד המדינה, ליושב ראש הוועדה; יושב הראש יהיה רשאי למנות חבר וועדה לממלא מקום לעניין מסוים.

(ד) בהרכב חברי וועדת המומחים יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים.

(ה) תקופת כהונתו של חבר ועדת המומחים תהיה לחמש שנים. השר יוכל לחדש את המינוי לחמש שנים נוספות.

(א) יושב ראש וועדת המומחים יכנס את הוועדה ויקבע את סדר יומה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה. 23. סדרי עבודת וועדת המומחים

(ב) ועדת המומחים תתכנס לכל הפחות שש פעמים בשנה קלנדרית.

(ג) ועדת המומחים רשאית למנות ועדות משנה מבין חבריה לתקופה שתקבע, לקבוע יושב ראש לוועדת המשנה, להעביר לוועדת המשנה מתפקידיה ולאצול לה מסמכיותיה.

(ד) ועדת המומחים רשאית להיעזר במומחים שאינם חברי הוועדה, בנושאים שאינם בתחומי מומחיותם של חברי הוועדה הקבועים; החליטה הוועדה להיעזר במומחה שאינו חבר ועדה, תנמק בכתב את שיקוליה ונימוקיה.

(ה) בישיבות ועדת המומחים ינוהל רישום שישקף את מהלך הדיון ויסכם את עיקריו; רישום כאמור יפורסם בתוך ארבעה-עשר ימים ממועד הישיבה שלגביה נערך, באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה, ויהיה פתוח לעיון הציבור; סדר היום וחומרי רקע לישיבות הוועדה יפורסמו לציבור מראש לציבור באתר האינטרנט ככל שאין מניעה לפרסמם.

(א) תפקידי וועדת המומחים יהיו אלה: 24. תפקידי וועדת המומחים

(1) לייעץ לשר בדבר המידע הדרוש לקביעת היעדים והתוכניות הלאומיות הקבועות בחוק ובדבר דרכים להשלמת מידע חסר הנדרש לקביעת היעדים והתוכניות כאמור ;

(2) להמליץ לשר על עדכון היעדים שנקבעו בהתאם לסעיף 3(ג) לרבות לפני המועד הקבוע באותו סעיף, בהתאם לשינויים והתפתחויות שחלו בנושאים המנויים בסעיף 3(ג) ;

(3) לייעץ לשר בדבר האמצעים החיוניים שעל הממשלה לנקוט לשם השגת יעדי הפחתת הפליטות שנקבעו לפי סעיף 3(א) ולקבוע אותם בתוכנית הלאומית להפחתה ;

(4) לייעץ למשרדי הממשלה, בדבר הסיכונים העלולים להתרחש כתוצאה משינוי האקלים בהתאם להוראות פרק ג' ;

(5) לייעץ לשר בכל נושא אחר הנוגע ליישום חוק זה בעניין הפחתת פליטות גזי חממה או היערכות לשינוי האקלים וזאת לפי דרישת השר, או לפי דרישת המועצה הלאומית לאקלים שהתקבלה בידי שליש מחבריה

(6) לייעץ למועצה הלאומית לאקלים, לפי בקשתה ובכל עניין הנוגע ליישום הוראות חוק זה.

(7) לקיים מעקב אחר ביצוע החוק ולערוך מחקרים, סקרים וחוות דעת מקצועיות ורשאית ועדת המומחים להסתייע לשם כך בגורמים מקצועיים שאישר השר.

(ב) ועדת המומחים תפרסם, אחת לשנה, דו"ח המפרט את יישום היעדים שנקבעו לפי חוק זה ואת יישום ההמלצות שניתנו על ידה.

25. תקציב וועדת המומחים (א) תקציב ועדת המומחים ייקבע בסעיף תקציב נפרד בחוק התקציב השנתי ; הממונה על סעיף התקציב לעניין חוק זה, יהיה יושב ראש וועדת המומחים.

(ב) חברי הוועדה יקבלו גמול על עבודתם והשתתפותם בוועדה.

26. מילוי מקומו של חבר ועדה שנעדר חבר ועדת המומחים שנבצר ממנו למלא את תפקידו בתקופה מסוימת משום שהוא נעדר או נטול יכולת לפעול מחמת מחלה או סיבה אחרת, רשאי מי שמינה אותו למנות במקומו אדם אחר לאותה תקופה ובלבד שממלא המקום יתמנה בדרך ובתנאים שנתמנה חבר הוועדה שקדם לו.

27. פקיעת כהונה כחבר ועדת המומחים יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתה של הוועדה באחת מאלה :

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות ליושב ראש וועדת המומחים ;

(2) אם נתמנה בהיותו עובד מדינה – פרש או הושעה מן השירות;

(3) אם נתמנה בהיותו עובד, חבר או ממלא תפקיד בגוף מסוים – סיים עבודתו או חדל להיות חבר או חדל למלא אותו תפקיד באותו גוף.

פרק ד': הוראות בדבר קביעת קו הבסיס ותרחישי ייחוס אקלימי

ביצוע הערכת קו הבסיס 28. (א) בתוך שנים-עשר חודשים מיום תחילתו של חוק זה, יאשר השר להגנת

הסביבה לאחר התייעצות עם ועדת המומחים, את אופן חישוב קו הבסיס, כך שייכלל בו פירוט מדויק ככל הניתן של פליטות גזי החממה בשנת הבסיס וכן אומדן הכולל לכל הפחות 95% מסך כל פליטות גזי החממה בשנת הבסיס.

(ב) המשרד יכין טיוטת תחשיב לקו הבסיס בהתאם להוראות לפי סעיף קטן (א) ויפרסמה באתר האינטרנט שלו להערות הציבור, לכל הפחות תשעים ימים לפני אישור קו הבסיס; בפרסום כאמור תיכלל אפשרות להגשת הערות בכתב למשך שישים יום לכל הפחות.

(ג) המשרד בהתייעצות עם ועדת המומחים, ישקול את ההערות שהתקבלו לפי סעיף קטן (ב) טרם אישור קו הבסיס.

(ד) המשרד יפרסם באתר האינטרנט שלו בכל שנה דיווח של כמות הפליטות השנתית ביחס לקו הבסיס שנקבע לפי סעיף זה.

(ה) השר רשאי לקבוע הוראות נוספות לעניין ביצוע הערכת קו הבסיס.

29. אופן קביעת איום הייחוס האקלימי

(א) השר יקבע את אירועי האקלים כאמור הנכללים בהגדרה "איום ייחוס אקלימי", כאמור בסעיף 13, בתוך תשעה חודשים מיום תחילתו של חוק זה, לאחר התייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים ועם ועדת המומחים; קביעת האירועים כאמור, תיעשה בהתייחס בין היתר לסוגי האירועים המנויים להלן:

(1) אירועי אקלים אפשריים שעלולים לגרום באופן פתאומי ומידי לפגיעה חמורה בשלום הציבור, בביטחון הנפש או ברכוש.

(2) מספר אירועים אקלימיים בהיקף מצומצם, אשר התרחשותם בתכיפות זמנים עלולה להביא למפגע משמעותי או לגרום למצב חירום;

(3) אירוע מתמשך של פגיעה בערך טבע כהגדרתו בחוק הגנים הלאומיים ושמורות טבע, אתריים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.³

(ב) אירועי האקלים שייקבעו לפי סעיף קטן (א), יכול שיתרחשו בישראל או במדינות אחרות, ובלבד שתהא עשויה להיות להם השפעה משמעותית על החיים והמשק בישראל.

³ ס"ח התשנ"ח, עמ' 202.

אופן קביעת תרחיש 30. בתוך שישה חודשים מהגדרת איום הייחוס האקלימי, השר לאחר התייעצות ייחוס אקלימי עם המועצה הלאומית לאקלים ועם ועדת המומחים יקבע תרחיש ייחוס מצרפי מצרפי אקלימי מצרפי, כהגדרתו בסעיף 13, ויעדכנו מעת לעת ככל הנדרש ובהתאם להמלצות וועדת המומחים, ובין היתר במקרים אלה:

(1) עליית מפלס גובה פני הים;

(2) שינוי משמעותי בטמפרטורות;

תחילה והוראות 31. כל תכנית או הוראה שנועדה לקיום מטרות חוק זה, ואושרה ערב יום התחילה, יראו אותה כתוכנית תקפה ומאושרת, אלא אם כן בוטלה לפי הוראות חוק זה. מעבר

תוספת ראשונה

(סעיף 2)

Carbon dioxide (CO ₂)	פחמן דו חמצני
Methane (CH ₄)	מתאן
Nitrous oxide (N ₂ O)	חמצן דו חנקני
Hydrofluorocarbons (HFCs)	הידרופלואורופחמנים
Perfluorocarbons (PFCs)	פלואורופחמנים
Sulphur hexafluoride (SF ₆)	גופרית שש פלואורידית

דברי הסבר

משבר האקלים העולמי נושא עימו איומים ייחודיים על מדינת ישראל בשל מאפייניה (אקלים חצי-מדברי, צפיפות גבוהה, רגישות גיאואסטרוטגית ועוד). האיום מזמן אינו רק סביבתי – ללא שינוי משמעותי, השלכות ההתחממות הגלובלית צפויות לפגוע בכלכלת ישראל, ברווחה ובבריאות תושביה, בביטחון התזונתי, בביטחון המים ובאיכות החיים. בנוסף, משבר האקלים עלול להוביל להתדלדלות משאבי הטבע באזור וכתוצאה מכך לעליה חדה במתיחות בין המדינות ולגידול במספר הפליטים שיאלצו לנטוש את מדינתם כתוצאה מהנזקים הסביבתיים והשלכותיהם.

מטרת חוק זה היא להבנות מסגרת חוקית, שתאפשר למדינה לפעול באופן מיטבי לצמצום הפליטה של גזי חממה במדינה, לצד ביצוע פעולות של היערכות להשלכותיו של משבר האקלים. פעולות אלו לפי החוק, יבוצעו לשם קידום בריאות האדם, איכות הסביבה, כלכלה וחברה יציבה ושוויונית וצדק אקלימי וסביבתי. פרק א' לחוק, מציג ומגדיר את מטרת החוק, ומגדיר הגדרות של מושגים המופיעים בחוק. בין היתר, הסעיף מגדיר מהי אנרגיה מתחדשת וקובע, כי זו אנרגיה המופקת ממקורות שאינם פוסילים, לרבות: שמש, רוח, אנרגיה הידרואלקטרית, גלי ים, אנרגיה גיאותרמית, גז מטמנות ביו-מסה וביו-דלקים.

פרק א' של החוק קובע כי על הממשלה חלה החובה לקבוע יעדי ביניים להפחתת פליטות גזי החממה. זאת כדי להבטיח שבשנת 2050 כלכלת מדינת ישראל, תהיה כלכלה מאופסת פחמן, שפעולותיה מבוססות על שימוש באנרגיה בטוחה לאדם ולסביבה. סעיף 3 לחוק קובע כי על הממשלה לקבוע יעדים להפחתת

פליטות גזי החממה בהתאם להמלצת השר ותוך התייעצות עם וועדת המומחים. הסעיף קובע כי היעדים צריכים לכלול לכל הפחות את הדברים הבאים: א. השגת התחייבויותיה של מדינת ישראל במסגרת הסכם פריז בנוגע להפחתת הנסועה ברכב פרטי וצריכת חשמל עד שנת 2030. היעד נקבע ביחס לתרחיש "עסקים כרגיל" כהגדרתו במסגרת החלטת ממשלה מספר 542 (החלטה מספר 542 של הממשלה "הפחתת פליטות גזי חממה וייעול צריכת האנרגיה במשק" (20.09.2015)). ב. עד שנת 2030 50% מצריכת החשמל בישראל תתבסס על שימוש באנרגיה מתחדשת ותהא הפחתת סך פליטות גזי החממה, לכל הפחות בשיעור של 45%. יעד זה נקבע לפי מחקר שערך המשרד להגנת הסביבה בינואר 2020, הקובע כי כבר במועד פרסום המחקר ניתן לייצר 46% מהחשמל הנדרש, תוך שימוש בשטחים דואליים ליצור החשמל. בתוספת שטחים פתוחים למתקנים קרקעיים וכן בתוספת טורבינות רוח ניתן יהיה להגיע ליעד של 50%. ג. קביעת יעדים חמש שנתיים שיובילו להפחתה של סך פליטות גזי החממה לרמה נמוכה מקו הבסיס הנקבע בחוק, במטרה להגיע לכלכלת מאופסת פחמן עד שנת 2050. ד. בקביעת היעדים, הממשלה נדרשת לכלול את התחייבויותיה לאמנת ה-UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change), שאושרה על ידי ישראל בשנת 1996.

הסעיף קובע גם שהיעדים שיקבעו יהוו חלק מהדיווחים שלהם ישראל מחויבת במסגרות שונות לאומות המאוחדות ובהתאם ל-IPCC (The Intergovernmental Panel on Climate Change). ה-IPCC הוקם על מנת לספק לקובעי המדיניות הערכות מדעיות קבועות לגבי שינויי האקלים, השלכותיו וסיכויי העתידיים וכן להעלות אפשרויות הסתגלות והפחתה. בנוסף בסעיף מפורטת רשימת השיקולים שעל הממשלה לשקול בעת קביעת היעדים. סעיף 4 מעגן את הזכות הדמוקרטית החשובה של הציבור להיות שותף ומשפיע בעבודת הממשלה וסעיף 5 קובע את חובת פרסום היעדים.

פרק ב' מטיל על מטיל חובה על כל משרד ממשלתי להגיש תוכנית עבודה משרדית רב שנתית לעניין הפחתת פליטות גזי חממה ועל השר להגנת הסביבה בהתייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים וועדת המומחים לגבש תוכנית לאומית רב שנתית להפחתת פליטות גזי החממה. התוכנית תאושר על ידי הממשלה בתוך עשרה חודשים מיום כניסתו לתוקף של החוק. על מנת להצליח לעמוד ביעדים ובמטרות שיקבעו לפי פרק א' של הצעת החוק, יש צורך בעריכת שינויים רוחביים בכלל משרדי הממשלה. עריכת השינויים מחייבת עבודה מתוכננת היטב ומתואמת בין כל משרדי הממשלה לרבות עם גורמי חברה אזרחית שונים, בבנייה ובתפעול התוכנית. בנוסף, כדי שהתוכנית תהא מדויקת, נכונה ותצליח להשיג את מטרותיה, מתחייב לבצע תהליכי דיווח בקרה ושיפור. פרק ב' מבקש להסדיר את כל אלו – את תהליך הגיבוש, עדכון ופרסום התוכנית. הפרק מורה נקבע כיצד תגובש ותאושר התוכנית, הסמכות של השר להגנת הסביבה לקבוע יעדי הפחתה לכל משרד ממשלתי, את חובת הדיווח השנתי לכנסת, את לוח הזמנים המחייב לקביעת התוכנית ורשימה לא סגורה של נושאים שעל השר להגנת הסביבה להתייחס בעת בנייתה של התוכנית לפני הבאתה לאישור הממשלה.

בין יתר הנושאים שעל השר להתייחס אליהם, הסעיף קובע כי התוכנית חייבת לכלול הערכה של התוספת התקציבית הנדרשת להפעלתה. סעיפים 8(ב) ו-9 מסדירים את מנגנון עדכון ודיווח התוכנית. החוק קובע מנגנון גמיש על מנת להתאים למציאות הדינאמית של משבר האקלים. השר חייב לעדכן את התוכנית לכל היותר כל חמש שנים, אולם לצד זה החוק קובע מקרים בהם השר יצטרך לעדכן את התוכנית עוד טרם מועד זה. סעיף 10 קובע את חובת תקצוב התוכנית, כל שנה במסגרת תקציב המדינה וזאת בהתייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים. לפי הסעיף על השר להגנת הסביבה להציג כל שנה לממשלה את התקציב הנדרש לתפעול התוכנית בשנה העוקבת. תפקידו לתרגם את התוכנית הרב שנתית ואת

התקציב הרב שנתי המוערך, לדרישה עבור תקציב שנתי. הממשלה לפי דברי השר תקבע את גובה התקציב בתקציב המדינה לשנה המיועדת. סעיף 11 מסדיר בחינה וקביעה של מנגנון תמחור פחמן. יצוין כי הפנמת עלויות הייצונית של פליטות גזי חממה מיושמת במרבית מדינות ה-OECD ואף הומלצה ליישום בישראל בעבודה אשר בוצעה על ידי ארגון ה-OECD בשנת 2020. עוד יצוין כי צעד משלים והכרחי להשגת היעדים לצמצום פליטות גזי חממה הוא יצירת מנגנונים לתמחור פחמן. מנגנוני תמחור פחמן הקיימים בעולם מיועדים לפתור כשל שוק משמעותי, הנגרם כאשר המזהם אינו משלם עבור הנזק הסביבתי שנגרם מפליטות גזי חממה שפלט. לפי קרן המטבע העולמית (IMF), תמחור הפחמן נחשב להסדרה היעילה והאפקטיבית ביותר לעידוד הפחתת פליטות גזי חממה וליצירת ודאות בשוק. כך גם לפי המלצות ה-OECD, אשר 92% מחברותיו מפעילות מנגנוני תמחור פחמן. סעיף 12 קובע כי חלה חובה לבחון השפעתה של גולציה שכרוכה בה במישרין או בעקיפין, השפעה על סך פליטות גזי החממה, על התוכניות הלאומיות ועל השגת היעדים לפי חוק זה.

פרק ג' מחייב את השר והממשלה לקבוע תוכנית לאומית להיערכות למשבר האקלים ומבנה את המסגרת החוקית לגיבושה של התוכנית. שינוי האקלים עלול להוביל לפגיעות רבות ושונות בסביבה וכתוצאה מכך באדם, בחברה ובכלכלה. על מנת להיערך לפגיעות אלו ולצמצם את מידת הנזק הצפויה, יש להיערך לכך מבעוד מועד ולפעול בהתאם – להעריך את הסיכונים, את מידת הסיכוי להתממשותם ומכאן את הנזק הצפוי ובהתאם לגבש תוכנית ולתקצב אותה. סעיף 13 לחוק מגדיר מהו איום הייחוס האקלימי ואת האופן בו הוא יוגדר. איום הייחוס האקלימי יכול את האירועים והתרחישים שלמניעתם או לצמצומם יש לגבש תוכנית לאומית להיערכות למשבר האקלים. מדובר באירועים שעלולים להוביל לפגיעה משמעותית בסביבה, בתשתיות, בנפש, בחקלאות ועוד או למצב חירום במדינה – בחלקים ממנה או בכל המדינה. החוק קובע כי המשרד להגנת הסביבה אמון על הגדרת אירועים אלו כאשר בהגדרתו אותם, עליו להתייחס למגוון מצבים העלולים להוביל לקרות האירועים, ובין היתר: לאירועים גדולים שנגרמים כתוצאה משינויי האקלים שלבדם מובילים לפגיעה ולנזק האמור, לדוגמא – גל חום או קור קיצוני, סופות בעלות משקעים מרובים בפרק זמן קצר ועוד; למקבץ של אירועים הנגמרים כתוצאה משינוי אקלים, שיחד מובילים לנזק או פגיעה גדולה כאמור; אירועים שגורמים לשחיקה מתמשכת של הסביבה התשתיות וכו' שמובילים לבסוף לפגיעה משמעותית וגדולה. לדוגמא, עליית גובה מפלס הים, עלייה עקבית בטמפרטורות, וכו'. לאחר קביעת אירועי האקלים, המוגדרים בחוק כאיומי הייחוס האקלימי, המשרד להגנת הסביבה בהיוועצות עם ועדת המומחים יגדיר את תרחיש הייחוס המצרפי. סעיף 15 קובע חובה זו, את לוח הזמנים לביצועה ואת המקרים בהם יש לעדכן את ההגדרה. תרחיש הייחוס המצרפי יהווה הבסיס לקביעת תרחישי הייחוס המשרדים.. בהתאם, הסעיף קובע שכל משרד ממשלתי שקבע השר יגזור מתרחיש הייחוס המצרפי, תרחיש יחוס אקלימי משרדי בו הוא מתייחס בצורה ממוקדת יותר למצבים העלולים להתרחש בתחומים עליהם הוא מופקד. הסעיף קובע שאחת לשנה משרדי הממשלה יגישו לשר להגנת הסביבה עדכון בנוגע לתרחיש הייחוס האקלימי המשרדי. לפי מאפייניו ואופיו של האיום האקלימי ומכאן של תרחיש הייחוס, ולפי הוראת השר, ניתן יהיה להגדיר גם תרחישי ייחוס אקלימיים רב-משרדיים. הרציונל שכל משרד מבין משרדי הממשלה יבצע את הפעילויות הנדרשות פר עבודתו על מנת להיערך עם משבר האקלים. כך לדוגמא משרד החינוך יקבע תרחיש יחוס אקלימי ספציפית למשרדו בו ייבחן את הפעולות הנדרשות שעליו לבצע על מנת לעמוד במטרות חוק זה. סעיף 15 קובע את החובה לגבש ולאשר תוכנית לאומית להיערכות למשבר האקלים, וכן מגדיר את לוח הזמנים לכך וזאת בהתייעצות עם השר של כל משרד ממשלתי, עם המועצה הלאומית ועם ועדת המומחים. בנוסף, החוק קובע, שבהסתמך על תרחישי הייחוס האקלימי המצרפי

ותרחישי הייחוס האקלימי המשרדיים, תקבע התוכנית הלאומית. החוק מפרט רשימה לא סגורה של פעולות לביצוע שהתוכנית צריכה לכלול – בין היתר הוראות על פעולות חיוניות שהרשויות המקומיות צריכות לבצע, חובת דיווח לכנסת על ידי נציג כל משרד ממשלתי היושב במועצה הלאומית לאקלים וקובע חובת עדכון של התוכנית. בדומה לתוכנית הלאומית להפחתת משבר האקלים, גם את תוכנית זו יש לעדכן לכל היותר כל חמש שנים או קודם לכן בקרות האירועים המנויים בסעיף. סעיף 16 קובע את חובת השר להגיש כל שנה לממשלה דרישה תקציבית, לאחר התייעצות עם המועצה הלאומית לאקלים, ואת חובת הממשלה לכלול תקצוב של התוכנית בכל תקציב שנתי, תוך התייחסות למידע שהובא על ידי השר ולעמדת יתר המשרדים הנוגעים בדבר.

פרק ד' מסדיר את הקמת הגופים להתמודדות עם משבר האקלים. החוק קובע את הרכב המועצה; סדרי עבודתה ותפקידיה. המועצה הלאומית תהא גוף בעל סמכויות יישומיות לשם ביצוע התוכניות הלאומיות כהגדרתן בחוק זה; מעקב אחר משרדי הממשלה בביצוע התחייבויותיהם ווידוא הגעה ליעדים שנקבעו בהתאם לחוק זה. סעיף 21 מורה על מינוי ממונה אקלים משרדי אשר ימונה על ידי מנכ"ל כל משרד ממשלתי. מינוי ממונה אקלים משרדי מהווה גוף פיקוח אחראי תוך משרדי אשר תפקידו יהיה ייעוץ, דיווח וריכוז נושא האקלים בתוך כל משרד ממשלתי. סעיף 21(ב) מפרט את תפקידיו.

בנוסף, מסדיר הפרק את הקמת וועדת המומחים, אופן פעולתה ואת הרכבה. סעיף 22 קובע כי הרכבה של הוועדה יהיה אינטר-דיסציפלינארי ויורכב ממומחים מתחומים שונים ומגוונים וזאת כדי לתת מענה להיבטים נרחבים של משבר האקלים – ממידע על טכנולוגיות חדשות של אנרגיה מתחדשת ועד ההשפעות הכלכליות והחברתיות האפשריות בקרות משבר האקלים. לצד המומחים האמורים, הוועדה תכלול מנהלי חברות ממשלתיות שונות הרלוונטיות לטיפול בנושא. על אף שהוועדה תכלול מומחים רבים מתחומים שונים, הרי לא יתאפשר שתצליח להקיף ולכלול את כל התחומים הרלוונטיים לנושא. לכן, נקבע שהוועדה תוכל להיעזר במומחה שאינו חבר וועדה, בכפוף לכך שאין חבר וועדה הבקיא באותו התחום ושהנימוקים והשיקולים להסתייעות הועלו על הכתב. מאחר שמדובר בוועדה מייעצת המורכבת ממומחים וצורת עבודתה בעיקרה אקדמאית ומחקרית, נקבע שיו"ר הוועדה יהיה "איש אקדמיה" העוסק בתחומים רלוונטיים לנושא. יו"ר הוועדה יבחר על ידי השר. בנוסף, החוק מורה על כך שבהרכב חברי וועדת המומחים יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים. סעיף 19 לחוק מגדיר רשימה סגורה של תפקידי המועצה. עוד קובע הסעיף שבתקציב המדינה השנתי, ייקבע סעיף תקציב נפרד לוועדה המייעצת. הקצאת תקציב ייעודי לוועדה הוא חיוני לתפקודה של וועדה מקצועית ואפקטיבית. סעיפים 26 ו-27 לחוק קובעים את הנסיבות והתנאים המאפשרים מילוי מקום של חבר ועדה שנעדר ואת האופן בו פוקעת הכהונה של חבר הוועדה עוד בטרם חלוף חמש שנים מתחילת הכהונה.

פרק ד' בחוק מטיל חובה לקבוע הוראות בדבר קו הבסיס של פליטות גזי החממה – כלומר, כפי שמוסבר בפרק א' של החוק – סך פליטות גזי החממה הכולל בעת המדידה, שיהווה את נתון ה-"ס" לבחינת השינויים בפליטות גזי החממה בעקבות יישום התוכניות. בנוסף פרק זה מסדיר את האופן בו יפרטו את התחשיבים שעליהם מתבסס קו הבסיס ואשר יספקו ככל שניתן פירוט מדויק של פליטות גזי החממה בשנת הבסיס 2015. כיום חסרה הערכת המצב של סך כל פליטות גזי החממה במדינה. הערכת מצב זו חיונית ביותר לגיבוש התוכנית הלאומית ולבחינת האפקטיביות שלה ובמידת הצורך לשנותה ולעדכנה. כמו כן, פרק זה מסדיר את האופן בו יקבעו איום הייחוס האקלימי ותרחישי הייחוס האקלימי מצרפי.

יובהר כי כבר כיום קיימות תכונות פעולה בדבר היערכות למשבר האקלים. בהתאם קובע סעיף 31 לחוק, כי כל תוכנית שאושרה ערב תחילתו של חוק זה תיחשב כתקפה, אם כן הינה נוגדת במפורשת

הוראות חוק זה. הוראת סעיף זה באה להגדיר את המצב המשפטי שיחול במעבר בין המצב המשפטי שנהג קודם כניסתו של החוק לתוקף לבין המצב המשפטי החדש שיוצר החוק. הצעת חוק זו נכתבה בסיוע עמותת "אדם טבע ודין".

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"א באייר התשפ"ב (22.05.2022)